

Про затвердження Правил експлуатації вогнегасників

Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

від 2 квітня 2004 року № 152

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
29 квітня 2004 р. за № 555/9154

З метою удосконалення нормативно-правового забезпечення у сфері пожежної безпеки та виконання завдань, визначених Програмою забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 2002 року № 870,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила експлуатації вогнегасників, що додаються.
2. Начальникам Державного департаменту пожежної безпеки, головних управлінь (управлінь) МНС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі довести до відома керівного складу територіальних органів управління МНС України та організувати вивчення особовим складом підпорядкованих їм підрозділів Правил експлуатації вогнегасників і забезпечити здійснення контролю за їх виконанням.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Борисова П. Ф.

Міністр

Г. В. Рева

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 2 квітня 2004 р. № 152

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
29 квітня 2004 р. за № 555/9154

ПРАВИЛА експлуатації вогнегасників

1. Загальні положення

1.1. Правила експлуатації вогнегасників (далі — Правила), які обов'язкові для виконання підприємствами, установами та організаціями (незалежно від виду їх діяльності та

форм власності), посадовими особами, громадянами України, іноземними громадянами та особами без громадянства, що перебувають на території України, установлюють загальні вимоги до експлуатації вогнегасників загального призначення на об'єктах захисту вогнегасниками (далі — об'єкти).

1.2. Ці Правила не поширюються на:

- об'єкти, у яких зберігаються, виробляються або є в обігу вибухові речовини і засоби підривання, сильнодійні отруйні речовини, радіаційні та бактеріологічні засоби;
- об'єкти військового призначення;
- захисні споруди цивільної оборони;
- підземні споруди підприємств гірничовидобувної промисловості;
- електрорухомий склад, шахти, тунелі та підземні споруди метрополітену;
- транспортні засоби залізничного, повітряного, річкового та морського транспорту.

1.3. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, виходячи із специфічних умов та особливостей експлуатації вогнегасників на об'єктах, які належать до сфери їх управління, можуть розробляти свої галузеві правила експлуатації вогнегасників, що затверджуються у встановленому порядку після їх узгодження з Державним департаментом пожежної безпеки МНС України. Вимоги галузевих правил експлуатації вогнегасників мають бути не нижчі від установлених цими Правилами, а також не повинні суперечити викладеним у них положенням.

1.4. Нормативні посилання

У цих Правилах є посилання на такі нормативні акти:

- Закон України «Про пожежну безпеку»;
- Закон України «Про охорону праці»;
- ДСТУ 3675-98 Пожежна техніка. Вогнегасники переносні. Загальні технічні вимоги та методи випробувань;
- ДСТУ 3734-98 (ГОСТ 30612-99) Пожежна техніка. Вогнегасники пересувні. Загальні технічні вимоги;
- ГОСТ 2.601-95 ЕСКД. Эксплуатационные документы;
- ГОСТ 12.2.037-78 ССБТ. Техника пожарная. Требования безопасности;
- ГОСТ 12.4.009-83 ССБТ. Пожарная техника для защиты объектов. Основные виды. Размещение и обслуживание;
- ГОСТ 12.4.026-76 ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности;
- ГОСТ 15150-69 Машины, приборы и другие технические изделия. Исполнения для различных климатических районов. Категории, условия эксплуатации, хранения и транспортирования в части воздействия климатических факторов внешней среды;
- ГОСТ 24297-87 Входной контроль продукции. Основные положения;
- ДНАОП 0.00-1.07-94 Правила будови та безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском (затверджені наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 18.10.94 № 104);
- НАПБ В.01.054-98/510 Правила пожежної безпеки для підприємств і організацій автомобільного транспорту України (затверджені наказом Міністерства транспорту України від 21.12.98 № 527).

1.5. Терміни та визначення понять

У цьому нормативно-правовому акті нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

1.5.1. Вогнегасник — технічний засіб, призначений для припинення горіння подаванням вогнегасної речовини, що міститься в його корпусі, під дією надлишкового тиску, за масою і конструктивним виконанням придатний для транспортування і застосування людиною.

1.5.2. Вогнегасник загального призначення — вогнегасник, призначений для забезпечення протипожежного захисту об'єкта.

1.5.3. Вогнегасник спеціального призначення — вогнегасник, призначений для забезпечення протипожежного захисту об'єкта із специфічними умовами експлуатації та (або) особливостями пожежної небезпеки виробництва і (або) за конструктивним виконанням відрізняється від вогнегасника загального призначення.

1.5.4. Об'єкт захисту вогнегасником (вогнегасниками) — рухоме або нерухоме майно юридичної або фізичної особи, до якого встановлено вимоги пожежної безпеки і яке потребує наявності вогнегасника (вогнегасників) як елемента системи його захисту від пожежної небезпеки.

1.5.5. Експлуатація вогнегасника — стадія життєвого циклу вогнегасника, на якій реалізується і забезпечується його працездатність.

До стадій експлуатації вогнегасника належать: початок його експлуатації, зберігання, транспортування, очікування застосування за призначенням, застосування за призначенням, технічне обслуговування, а також завершення експлуатації.

1.5.6. Життєвий цикл вогнегасника — проміжок часу від виготовлення до завершення експлуатації вогнегасника.

1.5.7. Початок експлуатації вогнегасника — календарна дата, яку проставлено відділом технічного контролю виробника в паспорті та маркуванні вогнегасника.

1.5.8. Зберігання вогнегасника під час експлуатації — утримування вогнегасника в спорядженому стані у відведеному для його збереження місці протягом заданого строку.

1.5.9. Транспортування вогнегасника під час експлуатації — переміщення вогнегасника в спорядженому стані із застосуванням, за потреби, транспортних і вантажопідйомних засобів.

1.5.10. Очікування застосування за призначенням — наявність вогнегасника на об'єкті (захисту вогнегасником) у стані, придатному до застосування за призначенням, та у відведеному для його розміщення місці.

1.5.11. Технічне обслуговування вогнегасника — комплекс операцій, спрямованих на перевірку вогнегасника та забезпечення його працездатності в режимах очікування застосування за призначенням, транспортування і зберігання, або на прийняття рішень щодо ремонту чи зняття його з експлуатації.

1.5.12. Технічне діагностування вогнегасника — стадія технічного обслуговування, метою якої є визначення технічного стану вогнегасника, пошук несправності та прийняття рішення щодо його ремонту, технічного опосвідчення, перезарядження або завершення його експлуатації.

1.5.13. Завершення експлуатації вогнегасника — календарна дата в документі, який засвідчує неможливість відновлення працездатності вогнегасника з показниками якості, передбаченими технічними вимогами до нього.

1.5.14. Умови експлуатації вогнегасника — сукупність факторів, які діють на вогнегасник під час його експлуатації.

1.5.15. Уведення вогнегасника в експлуатацію — подія, яка фіксує готовність вогнегасника до очікування застосування за призначенням на об'єкті захисту вогнегасником і яка документально оформлена в установленому порядку.

1.5.16. Гарантійний термін експлуатації — проміжок часу, установлений виробником або пунктом технічного обслуговування вогнегасників і зазначений у паспорті та на маркуванні вогнегасника, протягом якого гарантується його працездатний стан за умови дотримання споживачем вимог інструкції з експлуатації.

1.5.17. Працездатний стан вогнегасника — стан вогнегасника, за яким значення параметрів, які характеризують його здатність виконувати задані функції, відповідають вимогам нормативних та експлуатаційних документів.

1.5.18. Огляд вогнегасника — первинна, а також періодична перевірка, яка проводиться візуально особою, відповідальною за пожежну безпеку об'єкта, з метою встановлення відповідності зовнішнього вигляду вогнегасника вимогам паспорта, правильності його розміщення, наявності непошкодженої пломби та пристрою блокування, відсутності механічних пошкоджень і слідів корозії, наявності робочого тиску (для закачного вогнегасника), а також прийняття рішення про необхідність його технічного обслуговування або можливість подальшого очікування застосування за призначенням відповідно до експлуатаційних документів.

1.5.19. Ремонт вогнегасника — стадія технічного обслуговування, спрямована на заміну пошкоджених та (або) зношених деталей і складальних одиниць вогнегасника, які стали непридатними.

1.5.20. Зняття вогнегасника з експлуатації — подія, яка фіксує неможливість або недоцільність подальшого очікування застосування вогнегасника за призначенням чи його технічного обслуговування та яка документально оформлена в установленому порядку.

1.5.21. Регенерація вогнегасної речовини — технологічний процес відновлення фізико-хімічних властивостей вогнегасної речовини з метою її подальшого використання за призначенням.

1.5.22. Утилізування вогнегасної речовини — технологічний процес перероблення вогнегасної речовини, яка не підлягає регенерації, з метою використання її в інших сферах господарської діяльності, не пов'язаних з процесами припинення горіння.

1.5.23. Особа, відповідальна за пожежну безпеку на об'єкті, — особа, яка призначена наказом адміністрації об'єкта і має повноваження для розміщення та здійснення огляду вогнегасників на об'єкті, організації їх технічного обслуговування, ведення експлуатаційних документів і навчання працівників об'єкта правилам застосування вогнегасників.

1.5.24. Пункт технічного обслуговування вогнегасників (ПТОВ) — суб'єкт господарювання, який здійснює технічне обслуговування вогнегасників, засвідчує їх справність і має на це право згідно з чинним законодавством.

1.5.25. Спеціальне навчання — підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації за навчальними планами і програмами, затвердженими в установленому порядку.

2. Загальні вимоги до експлуатації вогнегасників

2.1. Під час експлуатації вогнегасників слід керуватися Законом України «Про пожежну безпеку», національними та міждержавними стандартами, ДНАОП 0.00-1.07-94 та іншими нормативно-правовими актами, виходячи з галузі їх застосування, що регламентують вимоги до експлуатації вогнегасників.

2.2. Дотримання цих Правил сприяє забезпеченню працездатного стану вогнегасників протягом життєвого циклу, схема якого наведена в додатку 1.

2.3. Забезпечення виконання вимог цих Правил покладається на керівників підприємств, установ та організацій (далі — підприємства) і на уповноважених ними осіб.

Забезпечення виконання вимог цих Правил у житлових будинках (квартирах) приватного житлового фонду та інших приватних окремо розташованих господарських спорудах і гаражах, на територіях, у дачних будинках та на садових ділянках покладається на їх власників чи наймачів, якщо інше не обумовлено договором найму.

Громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які перебувають на території України, зобов'язані забезпечувати вогнегасниками будівлі, що належать їм на правах особистої власності, виконувати умови їх експлуатації та вміти їх застосовувати при виникненні пожежі.

2.4. Керівники підприємств або уповноважені ними особи (далі — власники), а також орендарі, якщо це обумовлено договором оренди, зобов'язані:

- забезпечувати дотримання вимог цих Правил, стандартів, норм, а також вимог приписів і постанов органів державного пожежного нагляду та державного нагляду за охороною праці;
- забезпечувати організацію експлуатації та технічного обслуговування вогнегасників;
- утримувати вогнегасники у працездатному стані;
- не допускати застосування вогнегасників не за призначенням;
- своєчасно організовувати проведення оглядів вогнегасників;
- організовувати навчання працівників правилам застосування вогнегасників за призначенням.

2.5. На кожному підприємстві наказом або розпорядженням адміністрації повинна бути призначена особа, відповідальна за пожежну безпеку на об'єкті, обов'язки якої мають бути відображені у відповідних посадових документах (функціональних обов'язках, інструкціях, положеннях тощо).

Експлуатація вогнегасників на підприємствах без призначення особи, відповідальної за пожежну безпеку на об'єкті, не допускається.

2.6. Особа, відповідальна за пожежну безпеку на об'єкті, повинна пройти спеціальне навчання за навчальними програмами, погодженими Державним департаментом пожежної безпеки МНС України, і після складання заліку отримати посвідчення встановленого зразка. Один раз на три роки навчальним закладом, який видав посвідчення, проводиться перевірка знань особи, відповідальної за пожежну безпеку на об'єкті.

2.7. Особа, відповідальна за пожежну безпеку на об'єкті, зобов'язана забезпечити:

- виконання вимог цих Правил;
- утримання вогнегасників у працездатному стані шляхом своєчасного проведення їх огляду та організації технічного обслуговування;
- контроль за систематичним веденням експлуатаційних документів;
- навчання працівників підприємства правилам застосування вогнегасників за призначенням.

2.8. Для забезпечення працездатного стану та якісної експлуатації вогнегасників на підприємстві має бути організовано їх технічне обслуговування. Для виконання робіт з технічного обслуговування вогнегасників підприємство укладає договір з пунктом технічного обслуговування вогнегасників (далі — ПТОВ) відповідно до вимог чинного законодавства України. Для власних потреб допускається створення на підприємстві власного ПТОВ за умови його відповідності вимогам цих Правил.

2.9. Виробники або уповноважені ними постачальники зобов'язані забезпечити проведення технічного обслуговування вогнегасників на всій території України за регіональним принципом (розподілом) шляхом створення власних ПТОВ або надання повноважень існуючим ПТОВ, перелік яких має бути наведений у паспорті на кожний вогнегасник. Уповноваження здійснюється шляхом укладання договору.

2.10. Організація та проведення спеціальних навчань працівників ПТОВ на право здійснення технічного обслуговування вогнегасників проводиться за затвердженими в установленому порядку навчальними програмами, погодженими Державним департаментом пожежної безпеки МНС України, з обов'язковим проведенням практичних занять.

3. Організаційні заходи щодо забезпечення експлуатації вогнегасників

3.1. Вибір типу та визначення необхідної кількості вогнегасників для захисту об'єкта здійснюється згідно з чинними типовими нормами належності вогнегасників та галузевими правилами пожежної безпеки.

3.2. Вогнегасники, якими оснащується об'єкт, повинні відповідати вимогам ДСТУ 3675-98 або ДСТУ 3734-98 (ГОСТ 30612-99) та ГОСТ 12.2.037-78, технічних умов,

експлуатаційних документів виробників і бути сертифікованими в Україні в установленому порядку.

3.3. Вогнегасники перед придбанням та розміщенням на об'єкті повинні обов'язково пройти первинний огляд особою, відповідальною за пожежну безпеку на об'єкті. Під час проведення первинного огляду встановлюють, що:

- вогнегасники мають сертифікат відповідності;
- на кожний вогнегасник у наявності є паспорт;
- пломби на вогнегасниках не порушені;
- вогнегасники не мають видимих зовнішніх пошкоджень;
- стрілки індикаторів тиску закачних вогнегасників перебувають у межах робочого діапазону (у зеленому секторі шкали індикатора) залежно від температури експлуатації;
- на маркуванні кожного вогнегасника і в його паспорті вказано виробника та ПТОВ, які мають право проводити його технічне обслуговування, дату виготовлення (продажу) та дату проведення технічного обслуговування.

3.4. Після проведення первинного огляду вогнегасникам присвоюються облікові (інвентарні) номери за прийнятою на об'єкті системою нумерації.

3.5. Особа, відповідальна за пожежну безпеку на об'єкті, повинна оформити журнал обліку вогнегасників на об'єкті (додаток 2), у якому реєструються:

- тип і обліковий номер кожного вогнегасника, а також місце його розміщення на об'єкті;
- дати проведення періодичних оглядів вогнегасників та прізвище особи, яка їх проводила;
- результати періодичних оглядів вогнегасників;
- дати проведення технічного обслуговування (або діагностування) та прізвище особи (або номер посвідчення), яка їх проводила, а також дати проведення наступного технічного обслуговування;
- інформація про направлення вогнегасників на технічне обслуговування до ПТОВ та про їх повернення на місце розташування після проведення технічного обслуговування.

На технічне обслуговування з об'єкта дозволяється відправляти без заміни не більше 50 % вогнегасників від їх загальної кількості.

3.6. На об'єкті вогнегасники повинні розміщуватися згідно з ГОСТ 12.4.009-83 з урахуванням вимог експлуатаційної документації на них.

3.7. Вогнегасники слід розміщувати у легкодоступних і помітних місцях, а також поблизу місць, де найбільш імовірна поява осередків пожежі. При цьому необхідно забезпечити їх захист від дії сонячних променів, опалювальних і нагрівальних приладів, а також хімічно агресивних речовин (середовищ), які можуть негативно вплинути на їх працездатність.

Вогнегасники в місцях розміщення (у середині будинків і приміщень, біля входів або виходів з них, у коридорах) не повинні створювати перешкоди під час евакуації людей.

3.8. Переносні вогнегасники розміщують шляхом навішування за допомогою кронштейнів на вертикальні конструкції на висоті не більше 1,5 м від рівня підлоги до нижнього торця вогнегасника і на відстані від дверей, достатній для їх повного відчинення, або встановлюють у пожежні шафи пожежних кранів, на пожежні щити чи стенди, підставки чи спеціальні тумби.

3.9. Розміщення вогнегасників за допомогою кронштейнів на вертикальні конструкції, установлення їх у пожежних шафах або тумбах має бути виконано таким чином, щоб забезпечувати можливість прочитування маркувальних написів на їх корпусах.

3.10. На транспортних засобах переносні вогнегасники розміщують у кабіні біля водія в легкодоступному для нього місці і встановлюють за допомогою кронштейнів. Конструкція кронштейна згідно з ГОСТ 12.2.037-78 повинна надійно утримувати вогнегасник, не закривати своїми елементами маркувальні написи на його корпусі, бути зручною для встановлення і оперативного зняття вогнегасника. Вогнегасники, які розміщують поза кабіною, потрібно захищати від впливу атмосферних опадів, сонячних променів і бруду. Згідно з НАПБ В.01.054-98/510 забороняється зберігання вогнегасника в багажнику легкового автомобіля, кузові вантажного автомобіля та інших місцях, доступ до яких обмежений.

3.11. Вогнегасники, які розміщуються поза межами приміщень або в неопалювальних приміщеннях та не призначені для експлуатації за температури нижче 5° С, на холодний період року необхідно переносити в придатне для їх зберігання приміщення. У таких випадках на пожежних щитах та стендах повинна розміщуватись інформація про місце розташування вогнегасників.

3.12. Вогнегасники повинні розміщуватись з урахуванням зручності їх обслуговування, огляду, користування, а також досягнення найкращої видимості з різних точок захищеного простору.

Підходи до місця розташування вогнегасників мають бути завжди вільними.

3.13. Для зазначення місцезнаходження вогнегасників на об'єктах повинні встановлюватися вказівні знаки згідно з ГОСТ 12.4.026-76. Знаки розташовують на видних місцях на висоті 2,0–2,5 м від рівня підлоги як у середині, так і поза приміщеннями.

3.14. У приміщеннях, у яких немає постійного перебування працівників, вогнегасники слід розміщувати ззовні приміщень або біля входу до них.

3.15. У приміщеннях, у яких працівники перебувають постійно, вогнегасники потрібно розміщувати в середині приміщень, запобігаючи створенню перешкод для евакуації людей.

3.16. *Періодичний огляд вогнегасників*

3.16.1. Періодичний огляд вогнегасників здійснюється особою, відповідальною за пожежну безпеку на об'єкті, не рідше одного разу на місяць.

3.16.2. Під час періодичного огляду перевіряються:

1) відповідність типу і заводського номера кожного вогнегасника його зареєстрованому обліковому номеру та місцю розташування на об'єкті;

2) наявність паспорта на кожний вогнегасник;

3) дата проведення технічного обслуговування кожного вогнегасника, яка повинна відповідати вимогам інструкції з експлуатації;

4) наявність та цілісність на кожному вогнегаснику пломби, пристрою блокування (запобіжної чеки), гнучкого рукава та кронштейна (якщо передбачено конструкцією);

5) відсутність видимих зовнішніх пошкоджень вогнегасників та слідів корозії на них;

6) положення стрілки індикатора тиску кожного закачного вогнегасника (крім вуглекислотного), яка повинна бути в межах робочого діапазону (у зеленому секторі шкали індикатора), залежно від температури експлуатації;

7) непошкодженість маркування (етикетки) кожного вогнегасника.

Невідповідність за підпунктом «1» усувається силами підприємства. У разі виявлення невідповідності за підпунктами «2–7» вогнегасники повинні бути направлені на ПТОВ для проведення технічного обслуговування.

3.16.3. Особі, відповідальній за пожежну безпеку на об'єкті, забороняється самостійно (або доручати іншій особі) здійснювати будь-які операції технічного обслуговування вогнегасників, спрямовані на відновлення їх працездатного стану.

3.16.4. Результати періодичних оглядів реєструються особою, відповідальною за пожежну безпеку на об'єкті, у журналі обліку вогнегасників на об'єкті (додаток 2).

3.17. *Транспортування та зберігання вогнегасників*

3.17.1. Транспортування та зберігання вогнегасників під час експлуатації повинно проводитися відповідно до вимог ГОСТ 15150-69, паспортів та технічних умов на вогнегасники. Транспортування вогнегасників дозволяється всіма видами транспорту з обов'язковим дотриманням вимог та правил, установлених для кожного виду транспорту.

3.17.2. У разі зберігання вогнегасників, строк якого перевищує гарантійний, їх необхідно направити на ПТОВ для проведення технічного обслуговування.

3.17.3. Під час транспортування та зберігання вогнегасників повинні бути забезпечені умови, які запобігають їхньому механічному пошкодженню і впливу сонячних променів, нагрівальних приладів, вологи та хімічно агресивних речовин (середовищ).

3.18. *Технічне обслуговування вогнегасників*

3.18.1. ПТОВ повинен мати ліцензію на право здійснення робіт з технічного обслуговування вогнегасників, видану Державним департаментом пожежної безпеки МНС України, а також документ, що підтверджує відповідність надання послуг з проведення технічного обслуговування вогнегасників установленим законодавством вимогам, виданий акредитованим в установленому порядку органом із сертифікації, який уповноважений на здійснення цієї діяльності в законодавчо регульованій сфері.

Для здійснення технічного обслуговування вогнегасників у ПТОВ відповідно до ліцензійних умов має бути технічна документація на кожний тип вогнегасника, підготовлений персонал, виробничі площі та технологічне обладнання відповідно до технологічного процесу проведення технічного обслуговування вогнегасників та повірені засоби вимірювань.

3.18.2. ПТОВ приймає на технічне обслуговування вогнегасники, які мають сертифікат відповідності, та здійснює їх технічне обслуговування відповідно до вимог чинних нормативних та експлуатаційних документів розробника чи виробника вогнегасників.

3.18.3. У частині безпеки праці технічна та експлуатаційна документація повинна погоджуватися з територіальними органами Держнаглядохоронпраці України та іншими зацікавленими організаціями.

3.18.4. Працівники ПТОВ повинні мати документи, які підтверджують їх професійну кваліфікацію стосовно виконуваних ними робіт, та такі, що підтверджують своєчасне підвищення кваліфікації і перевірку знань з питань охорони праці та проходження спеціального навчання з технічного обслуговування вогнегасників.

3.18.5. ПТОВ, що надає послуги з технічного обслуговування, зобов'язаний надати споживачеві повну інформацію з питань технічного обслуговування вогнегасників.

Указану інформацію слід розміщувати в спеціально обладнаному приміщенні, де проводяться приймання і видача замовлень. У цьому приміщенні мають бути нормативно-правові акти та інформаційний щит зразків документів, з якими замовнику необхідно ознайомитись до того, як звернутись за послугами, а саме:

- копії документів, що засвідчують право ПТОВ здійснювати технічне обслуговування вогнегасників;
- правила надання послуг з технічного обслуговування вогнегасників;
- класифікація послуг, що надаються, з інформацією про їх трудомісткість чи вартість;
- форма і зразок договору з додатками, які оформлюються ПТОВ за згодою замовника;
- інформація про режим роботи та персонал, телефонні номери центральних органів виконавчої влади, телефонні номери громадських організацій (об'єднань) споживачів, порядок оформлення договору з надання послуг для фізичних і юридичних осіб, зразки оформлення документів, а також порядок обслуговування громадян, які користуються пільгами відповідно до чинного законодавства України.

3.18.6. З метою попередження застосування неякісних матеріалів і комплектуючих виробів вогнегасників ПТОВ повинен організувати їх вхідний контроль відповідно до вимог ГОСТ 24297-87.

3.18.7. Матеріали та комплектуючі вироби, які використовуються в технологічних процесах з технічного обслуговування вогнегасників, повинні мати документи, що підтверджують їх якість, комплектність, відповідність вимогам креслень і технічних умов виробника, а також гарантують необхідний термін експлуатації.

3.18.8. ПТОВ є відповідальним за якість проведення технічного обслуговування вогнегасників.

3.18.9. Технічний нагляд за порядком і якістю проведення ПТОВ технічного обслуговування вогнегасників здійснює державний орган, який має на це повноваження згідно з законодавством.

3.19. *Загальні вимоги до приймання вогнегасників для надання послуг з їх технічного обслуговування*

3.19.1. Приймання вогнегасників для надання послуг з їх технічного обслуговування повинно відбуватися у присутності власника чи його уповноваженого представника і здійснюватися у такому порядку:

перевірка супровідних документів і заявок споживача щодо надання йому послуг;

оформлення акта приймання вогнегасників для проведення їх технічного обслуговування.

3.19.2. Вогнегасники повинні відповідати вимогам нормативних документів виробника.

3.19.3. Прийняття вогнегасників на технічне обслуговування необхідно оформлювати актом, який повинен складатися не менше ніж у двох примірниках і підписуватися представниками споживача послуг і ПТОВ.

3.20. *Загальні вимоги до проведення технічного обслуговування та ремонту вогнегасників*

3.20.1. Особа, відповідальна за пожежну безпеку на об'єкті, зобов'язана направляти вогнегасники на ПТОВ для їх технічного обслуговування у таких випадках:

за негативними результатами первинного (3.3) або періодичного (3.16) огляду;

після застосування за призначенням;

по закінченні гарантійного терміну експлуатації.

3.20.2. Не рідше одного разу на рік відповідно до експлуатаційних документів виробника повинно здійснюватися технічне діагностування вогнегасників на ПТОВ.

Допускається технічне діагностування закачних вогнегасників, обладнаних запірнопусковими пристроями із зворотним клапаном, здійснювати безпосередньо на підприємстві працівником ПТОВ, який має посвідчення устанавленого зразка.

3.20.3. Першою стадією технічного обслуговування є технічне діагностування, під час якого визначаються:

- відповідність вогнегасників вимогам нормативних та експлуатаційних документів;
- технічний стан вогнегасників;
- обсяг робіт, який необхідно провести для забезпечення працездатного стану вогнегасників.
- 3.20.4. Якщо за результатами технічного діагностування вогнегасник визнається придатним до подальшого очікування застосування за призначенням, то на його корпусі працівником ПТОВ прикріплюється етикетка ПТОВ устанавленого зразка, на якій здійснюється маркування про проведене технічне діагностування (контрольний знак жовтого кольору).
- На етикетці ПТОВ мають бути зазначені:
- назва та юридична адреса ПТОВ;

- номер ліцензії;
- номер сертифіката відповідності;
- місця для маркування про проведене технічне діагностування та технічне обслуговування вогнегасника.

За наявності на вогнегаснику етикетки ПТОВ на ній здійснюється маркування про проведене технічне діагностування (контрольний знак жовтого кольору) із зазначенням дати проведення технічного діагностування та номера посвідчення працівника ПТОВ, який його проводив.

У паспорті на вогнегасник працівник ПТОВ записує дату проведення технічного діагностування та номер свого посвідчення на право проведення технічного обслуговування вогнегасників.

3.20.5. Якщо за результатами технічного діагностування вогнегасники визнаються не придатними до подальшого очікування застосування за призначенням, то приймається рішення щодо їх ремонту, технічного опосвідчення, перезаряджання або завершення їх експлуатації.

3.20.6. ПТОВ здійснює технічне обслуговування вогнегасників відповідно до вимог чинних нормативних та експлуатаційних документів на вогнегасники.

3.20.7. На корпусах вогнегасників, які пройшли технічне обслуговування, працівником ПТОВ прикріплюється етикетка ПТОВ устанавленого зразка, на якій здійснюється маркування про проведене технічне обслуговування (контрольний знак зеленого кольору) із зазначенням дати проведення технічного обслуговування та номера посвідчення працівника ПТОВ, який його проводив, а також дати проведення наступного технічного обслуговування (контрольний знак червоного кольору). Така сама інформація записується працівником ПТОВ і в паспорті на вогнегасник.

3.20.8. Якщо за результатами технічного діагностування вогнегасники визнаються не придатними до подальшої експлуатації, то вони підлягають зняттю з експлуатації та утилізації у встановленому порядку.

Вогнегасники, які підлягають зняттю з експлуатації та утилізації, дозволяється використовувати для навчання (гасіння модельних вогнищ пожежі, виготовлення макетів тощо), якщо невідповідність їх технічного стану вимогам нормативних та експлуатаційних документів не впливає на безпеку застосування.

Вогнегасники, які не мають маркування, підлягають зняттю з експлуатації, і використання їх для навчання забороняється.

3.21. *Загальні вимоги до приймання вогнегасників після технічного обслуговування*

3.21.1. Вогнегасники після технічного обслуговування повинні відповідати вимогам експлуатаційних документів і вимогам цих Правил.

3.21.2. Приймання вогнегасників споживачем повинно відбуватися у присутності повноважного представника ПТОВ і здійснюватися у такому порядку:

перевірка документів, що оформлені ПТОВ;

перевірка обсягу та якості проведених робіт з технічного обслуговування вогнегасників;

оформлення акта приймання вогнегасників після їх технічного обслуговування.

3.21.3. Вогнегасники надаються споживачеві після відповідного прийняття їх контролером якості ПТОВ (у наряді-замовленні має бути підпис, засвідчений печаткою).

3.21.4. Прийняття вогнегасників після технічного обслуговування необхідно оформлювати актом, який повинен складатися не менше ніж у двох примірниках і підписуватися представниками споживача послуг та ПТОВ. Підписаний споживачем або його представником акт має засвідчувати, що послуги з технічного обслуговування вогнегасників надані згідно з умовами договору.

3.22. *Підготовка персоналу ПТОВ*

3.22.1. Персонал ПТОВ, який здійснює технічне обслуговування вогнегасників, повинен пройти спеціальні навчання, що включають у себе теоретичний та практичний курс, у навчальних закладах, які мають право на цей вид діяльності згідно із законодавством. Навчальні програми повинні бути погоджені Державним департаментом пожежної безпеки МНС України.

3.22.2. Після закінчення навчання, як зазначено в пункті 3.22.1 цих Правил, персонал ПТОВ повинен пройти перевірку знань. Особам, які виявили задовільні знання, навчальні заклади видають посвідчення на право проведення технічного обслуговування вогнегасників устанавленого Державним департаментом пожежної безпеки МНС України зразка.

3.22.3. Особи з числа персоналу ПТОВ, які допустили порушення вимог цих Правил та інших документів, що регламентують технічне обслуговування вогнегасників, до самостійної роботи не допускаються.

3.23. *Гарантійні зобов'язання ПТОВ*

3.23.1. ПТОВ повинен гарантувати відповідність вогнегасників, які підлягали технічному обслуговуванню, вимогам чинних нормативних документів і вимогам споживача, устанавленим у договорі.

У гарантійних зобов'язаннях повинно бути вказано їх вид, початковий момент нарахування гарантійного строку і його тривалість.

3.23.2. Споживач послуг має право вимагати від ПТОВ устанавлення гарантійних зобов'язань відповідно до вимог нормативних і експлуатаційних документів та інформації про послуги, які надаються.

3.23.3. Гарантійний строк збільшується на час перебування вогнегасника чи його складальних одиниць на технічному обслуговуванні у постачальника послуги. Зазначений час обчислюється від доби, коли замовник послуги звернувся з рекамацією на надану послугу.

3.23.4. ПТОВ гарантує споживачеві виконання замовлених послуг у строк і в повному обсязі.

3.23.5. ПТОВ забезпечує збереження вогнегасників, які він приймає на гарантійне збереження під час технічного обслуговування, відповідно до акта приймання.

Збитки, пов'язані з утратою, псуванням і пошкодженням майна споживача послуг, відшкодовуються ПТОВ згідно із законодавством.

4. Вимоги безпеки під час експлуатації вогнегасників

4.1. Під час експлуатації вогнегасників необхідно дотримуватись заходів безпеки, викладених у:

- ДНАОП 0.00-1.07-94 Правила будови та безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском;
- ДСТУ 3675-98 Пожежна техніка. Вогнегасники переносні. Загальні технічні вимоги та методи випробувань;
- ДСТУ 3734-98 (ГОСТ 30612-99) Пожежна техніка. Вогнегасники пересувні. Загальні технічні вимоги;
- ГОСТ 12.2.037-78 ССБТ. Техника пожарная. Требования безопасности;
- інструкціях з експлуатації вогнегасників.

4.2. Застосування вогнегасників повинно здійснюватися згідно з паспортами підприємств-виробників та вказівками про порядок дій під час застосування вогнегасників, нанесеними на їх етикетках.

4.3. Забороняється:

- експлуатувати вогнегасники з наявністю вм'ятин, здутостей або тріщин на корпусі, на запірно-пусковому пристрої, на накидній гайці, а також у разі порушення

герметичності з'єднань вузлів вогнегасника та несправності індикатора тиску (для закачних вогнегасників);

- завдавати удари по вогнегаснику;
- розбирати і перезаряджати вогнегасники особам, які не мають права на проведення таких робіт;
- кидати вогнегасник у полум'я під час застосування за призначенням та вдаряти ним об землю для приведення його до дії;
- спрямовувати насадку вогнегасника (гнучкий рукав або розтруб) під час його експлуатації у бік людей;
- використання вогнегасників для потреб, не пов'язаних з пожежогасінням.

4.4. Гасіння осередків пожежі, які виникли поза межами приміщень, потрібно здійснювати з навітряного боку.

4.5. Під час гасіння пожежі одночасно кількома вогнегасниками не дозволяється здійснювати гасіння струменями вогнегасної речовини, спрямованими назустріч один одному.

4.6. Вуглекислотні вогнегасники повинні застосовуватись у тих випадках, коли для ефективного гасіння пожежі необхідні вогнегасні речовини, які не пошкоджують обладнання та об'єкти (обчислювальні центри, радіоелектронна апаратура, музеї, архіви тощо).

4.7. Під час застосування вуглекислотного або порошкового вогнегасника для гасіння пожежі електрообладнання, що перебуває під напругою електричного струму до 1000 В, необхідно витримувати безпечну відстань (не менше 1 м) від розпилювальної насадки вогнегасника до струмопровідних частин електрообладнання.

4.8. Забороняється застосовувати водяні та водопінні вогнегасники для ліквідації пожеж обладнання, що перебуває під електричною напругою, а також для гасіння речовин, які вступають з водою в хімічну реакцію, що супроводжується інтенсивним виділенням тепла та розбризкуванням пального.

4.9. Застосування порошкових вогнегасників для захисту обладнання, яке може вийти з ладу в разі попадання в нього вогнегасного порошку (електронне обладнання, електронно-обчислювальні машини), дозволяється лише за відсутності газових вогнегасників.

4.10. Під час гасіння пожежі порошковими вогнегасниками необхідно брати до уваги утворення високої запиленості і як наслідок — зниження видимості в захищуваному приміщенні.

4.11. Під час гасіння пожежі вуглекислотними вогнегасниками необхідно враховувати можливість зниження концентрації кисню в повітрі захищуваного приміщення, особливо якщо воно невелике за об'ємом.

4.11.1. У приміщеннях, де застосування вуглекислотних вогнегасників може створити небезпечну для життя людини концентрацію газів у повітрі, а також у разі застосування пересувних вуглекислотних вогнегасників необхідно використовувати ізолювальні засоби індивідуального захисту органів дихання.

4.11.2. Перед застосуванням пересувних вуглекислотних вогнегасників слід обмежити кількість обслуговувального персоналу, який перебуває у приміщенні.

5. Експлуатація вогнегасників фізичними особами

Експлуатація вогнегасників фізичними особами (громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які перебувають на території України) здійснюється відповідно до розділу 4, пунктів 2.2, 2.3, 3.2, 3.3, 3.6–3.12, 3.17, 3.19, 3.20.2–3.20.5, 3.20.7, 3.20.8, 3.21, 3.23 цих Правил та інструкцій з експлуатації, наведених у паспортах на вогнегасники та на їх маркуванні.

**Перший заступник начальника
Державного департаменту
пожежної безпеки МНС України
УЗГОДЖЕНО:**

І. Я. Кріса

**Заступник Голови
Державного комітету України
з нагляду за охороною праці**

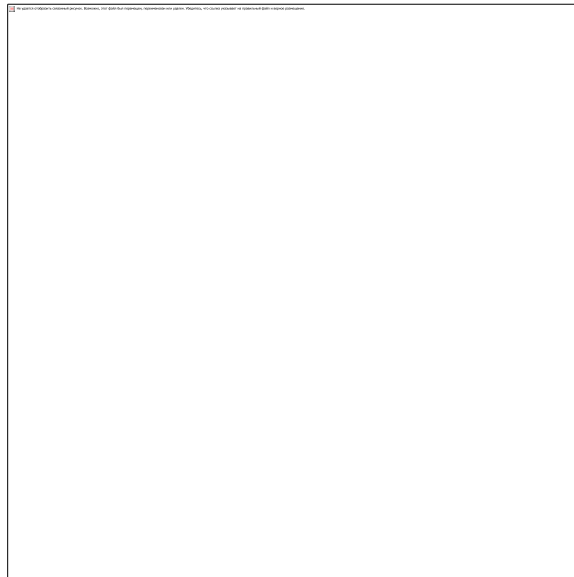
В. А. Плетньов

**Голова добровільного
пожежного товариства України**

С. В. Буцмак

Додаток 1
до пункту 2.2 Правил експлуатації
вогнегасників

СХЕМА ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ВОГНЕГАСНИКА

**Перший заступник начальника
Державного департаменту
пожежної безпеки МНС України**

І. Я. Кріса

Додаток 2
до пунктів 3.5, 3.16.4 Правил експлуатації вогнегасників

Форма журналу обліку вогнегасників на об'єкті

Обліковий № та тип вогнегасника	Місце розташування вогнегасника	Дата проведення огляду	Висновки за результатами огляду	Перелік ужитих заходів щодо усунення виявлених недоліків	Дата направлення вогнегасника на технічне обслуговування	Дата повернення вогнегасника з технічного обслуговування	Посада, прізвище та підпис особи, яка проводила огляд та (або) направляла вогнегасник на технічне обслуговування чи приймала вогнегасник після проходження технічного обслуговування

**Перший заступник начальника
Державного департаменту
пожежної безпеки МНС України**

І. Я. Кріса